

Global Conference on Medical and Health Sciences

Hosted Online from Madrid, Spain

Date: 14th February, 2026

Website: <https://econferencia.com>

TALABALARDA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA OG'ZAKI NUTQNI RIVOJLANTIRISHNING MASHQLAR TIZIMI

Jo'rabekova Madina Jumanazar qizi

Termiz davlat pedagogika instituti tayanch doktoranti

Annotatsiya

Mazkur maqolada talabalarda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari asosida og'zaki nutqni rivojlantirishga qaratilgan mashqlar tizimi ishlab chiqiladi va tahlil qilinadi. SI asosidagi nutqni aniqlash (speech recognition), chatbotlar, virtual suhbatdoshlar va adaptiv platformalarning didaktik imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Og'zaki nutqni shakllantirishning bosqichma-bosqich mashqlar tizimi taklif etilib, uning psixologik-pedagogik va lingvodidaktik asoslari yoritiladi. Tadqiqot natijasida talabalarning nutqiy faolligini oshirish, fonetik aniqlikni yaxshilash va kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish bo'yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, og'zaki nutq, nutqni rivojlantirish, speech recognition, chatbot, kommunikativ kompetensiya, lingvodidaktika, interaktiv mashqlar.

Аннотация

В статье рассматривается система упражнений для развития устной речи студентов на основе технологий искусственного интеллекта. Анализируются возможности распознавания речи, чат-ботов, виртуальных собеседников и адаптивных платформ в формировании коммуникативных навыков. Предлагается поэтапная система упражнений, направленная на

Global Conference on Medical and Health Sciences

Hosted Online from Madrid, Spain

Date: 14th February, 2026

Website: <https://econferencia.com>

совершенствование фонетической, лексической и коммуникативной компетенции.

Ключевые слова: искусственный интеллект, устная речь, развитие речи, распознавание речи, чат-бот, коммуникативная компетенция, лингводидактика.

Annotation

The article presents a system of exercises for developing students' oral speech based on artificial intelligence technologies. It analyzes the didactic potential of speech recognition tools, chatbots, virtual interlocutors, and adaptive platforms. A step-by-step exercise system aimed at improving phonetic accuracy, vocabulary use, and communicative competence is proposed.

Keywords: artificial intelligence, oral speech, speech development, speech recognition, chatbot, communicative competence, linguodidactics.

Kirish

Ogʻzaki nutqni rivojlantirish chet tilini oʻqitish jarayonining eng muhim yoʻnalishlaridan biridir. Zamonaviy taʼlim sharoitida talabalar nafaqat grammatik bilimlarga, balki erkin va ravon muloqot qila olish koʻnikmalariga ega boʻlishi zarur.

Sunʼiy intellekt texnologiyalari ogʻzaki nutqni rivojlantirishda yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Nutqni aniqlash tizimlari, virtual suhbatdoshlar va interaktiv platformalar real muloqot muhitini modellashtirish imkonini beradi.

Maqolaning maqsadi — sunʼiy intellekt asosida ogʻzaki nutqni rivojlantirishga qaratilgan mashqlar tizimini ishlab chiqish va uning samaradorligini asoslashdir.

Global Conference on Medical and Health Sciences

Hosted Online from Madrid, Spain

Date: 14th February, 2026

Website: <https://econferencia.com>

1. Og‘zaki nutqni rivojlantirishning lingvodidaktik asoslari

Og‘zaki nutq quyidagi komponentlardan iborat:

- fonetik aniqlik;
- leksik boylik;
- grammatik to‘g‘rilik;
- kommunikativ moslik;
- pragmatik kompetensiya.

Nutqni rivojlantirish jarayoni bosqichma-bosqich amalga oshirilishi lozim.

2. Sun‘iy intellekt imkoniyatlari

2.1. Speech recognition (nutqni aniqlash)

Tizim talabanning talaffuzini tahlil qiladi va xatolarni ko‘rsatadi. Bu fonetik kompetensiyani rivojlantiradi.

2.2. Chatbot va virtual suhbatdosh

Talaba istalgan vaqtda real muloqot simulyatsiyasida ishtirok etadi.

2.3. Adaptiv platformalar

Topshiriqlar murakkabligi talabanning nutq darajasiga mos ravishda o‘zgaradi.

3. Mashqlar tizimi

I-bosqich: Fonetik mashqlar

1. Talaffuzni takrorlash (AI feedback bilan)

Talaba berilgan so‘z yoki gapni talaffuz qiladi, tizim aniqlik darajasini ko‘rsatadi.

2. Minimal juftliklar mashqi

Masalan: ship – sheep, bit – beat.

II-bosqich: Leksik-grammatik mashqlar

1. Savol-javob simulyatsiyasi

Chatbot oddiy savollar beradi, talaba javob qaytaradi.

Global Conference on Medical and Health Sciences

Hosted Online from Madrid, Spain

Date: 14th February, 2026

Website: <https://econferencia.com>

---

2. Gapni davom ettirish mashqi

AI gapning bosh qismini beradi, talaba mantiqan davom ettiradi.

III-bosqich: Dialogik nutq

1. Rol o‘ynash mashqi (role-play)

Masalan: aeroportda suhbat, ish suhbatidan o‘tish.

2. Muammo yechish vaziyati

Virtual muhitda muhokama.

IV-bosqich: Monologik nutq

1. Mini-prezentatsiya

Talaba berilgan mavzu bo‘yicha 1–2 daqiqalik nutq tayyorlaydi.

2. Hikoya tuzish

AI rasm yoki kalit so‘zlar beradi, talaba hikoya qiladi.

4. Psixologik omillar

SI asosidagi mashqlar:

- nutqiy qo‘rquvni kamaytiradi;
- mustaqil mashq qilish imkonini beradi;
- tezkor teskari aloqa orqali ishonchni oshiradi.

5. Mashqlar tizimining afzalliklari

1. Individual yondashuv;
2. Cheksiz muloqot imkoniyati;
3. Tezkor baholash;
4. Motivatsiyaning oshishi;
5. Kommunikativ muhitni modellashtirish.

Global Conference on Medical and Health Sciences

Hosted Online from Madrid, Spain

Date: 14th February, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Xulosa

Sun'iy intellekt asosida ishlab chiqilgan mashqlar tizimi ogʻzaki nutqni rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. U fonetik aniqlik, leksik boylik va kommunikativ kompetensiyani kompleks rivojlantirish imkonini beradi.

Biroq bu tizim oʻqituvchi rahbarligi va metodik nazorat ostida qoʻllanilganda yanada samarali natija beradi. Integrativ yondashuv ogʻzaki nutqni rivojlantirishning eng maqbul modeli hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Zimnyaya I. A. Pedagogik psixologiya. — Moskva: Logos, 2017. — 384 b.
2. Leontyev A. N. Faoliyat, ong, shaxs. — Moskva: Politizdat, 2016. — 304 b.
3. Gardner R. C. Motivation and Second Language Acquisition. — New York: Peter Lang, 2010. — 220 p.
4. Dörnyei Z. Motivational Strategies in the Language Classroom. — Cambridge: Cambridge University Press, 2001. — 155 p.
5. Dörnyei Z., Ushioda E. Teaching and Researching Motivation. — London: Routledge, 2013. — 326 p.
6. Deci E. L., Ryan R. M. Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior. — New York: Plenum Press, 1985. — 371 p.
7. Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. — Cambridge: Cambridge University Press, 2014. — 410 p.